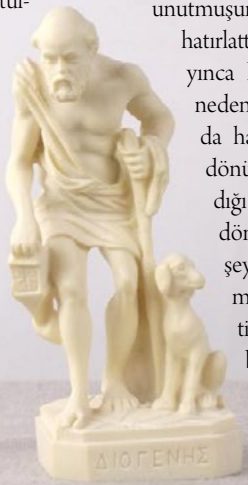

sert
ünsüz
OKUNACAK
NESNE
sayı
18

GAMLI FELSEFE

Mücevher Dikinesoy

Yine aylar geçmiş Okunacak Nesne çıkmamış. Arkadaşlar "kapandınız mı" diye soruyorlar. "Yok" diyorum, "bizim açılmak kapanmak gibi bir derdimiz yok". Nesne'yi okunabilir duruma getiren arkadaşımız sağlığı yerinde olduğu sürece yazarımızı bulur, yazıları toplar çıkarız. Çevremdekiler, dilimden kurtulmak için, eksik olmasınlar okuyorlar ama yeter mi? Naci'nin bir sözü var: "Marifet iltifata tâbidir, müşterisiz meta zâyidir." Biz de burada bir dergicik hazırlıyorsak okunsun diyedir. Sizin anlayacağınız sevgili gözbebeğim bir avuç okuyucum, bizim için yazarsızlık değil okursuzluk dert. Dergi hazırlayabilen bir arkadaşımız var ama ne yazık ki pazarlamada mahir kimsemiz yok. Kendi kendime sorup duruyorum, yoksa okuma eyleminin çağı geçti mi?

Yazıya başlamamdan iki gün önce, kendisiyle tanışıklığımız Sert Ünsüz'ün yaşı kadar olan, sevgili editörümüz Eflatun'a "artık şu nesneyi çıkaralım" dedim. Temasını bile unutmuşum, "aşk" olduğunu hatırlattı. Temayı hatırlayınca kalem oynatmakta neden isteksiz olduğumu da hatırladım. Aşkzede, dönüp dolaşıp yara aldığı noktaya gelir. Bir dönem aşktan başka şey konuşmaz ve yazmazdım. Deri değiştirir gibi o benliğimi bir kenara bıraktım ve inanır mısınız, inanılmaz rahatladım. Sokaklarda,

yağmur altında saçaklarda, merdiven altlarında, duraklarda, parklarda, bahçelerde öpüşenleri, sevişenleri görmedikten sonra aşkın canı cehenneme. Öyle ya! Özgürce yaşanmadıktan sonra çene çalsak, kalem oynatsak ne olacak? Yüz şarkıdan doksan dokuzu aşk üzerine yazılır ama gel gör ki sevgisizlikten kuruyup bitmek üzereyiz. Kara aynalarda dikelmiş silahların biri girer biri çıkar, yağmur gibi kurşun yağar ama öpüşmek yasaktır. Otobüste metroda sarılanları gören bir takım takımsızlar dehşete düşeyazarlar. "Aile var"mış efendim! Ailenin aile olabilmesi için yapılması gereken eylem ne a dostlar? Sevelim, sevilelim, sevişelim isterim elbet. Utanmadan, çekinmeden, gizlenmeden. Meydanlarda çiftleşelim demiyorum tabi ama özgürce yaşamadıktan sonra adı var kendisi yok aşktan ne diye söz edecekmişim? Hem anladığınız üzere yeterince çekmişim zaten, yazamam aşkın ıstırabını. Eflatun'a konuyu değiştirmeyi önerdim. Diretmeden kabul etti, nasıl olsa konuyla ilgili hiç yazı gönderilmemişti. Ne önerdiğimi sormasıyla hin planımın tıkır tıkır işlemekte olduğuna sevindim. Evet hin plan ya ne sandınız? Laf olsun diye göz bile kırpmam. "Felsefe olsun" deyince yüzü asıldı. "Bu ara felsefeye karşı hevesim kırık biliyorsun. Ama bu temayla ilgili yazarım diyorsan olsun. Ben yazmam." Ben de "senin yazmadığın Sert Ünsüz olabilir mi" diye sordum. Aslına bakarsanız istediğim tam da buydu. Onun olmadığı bir Nesne'ye başyazı yazmak, onun açmakta isteksiz olduğu konuyu açmak ve kendi açımdan sonsuza kadar kapatmak istiyordum. Yazdıklarımda zamansal sıçramalar, atlamalar olursa kusuruma bakmazsınız umarım.

Konuyu yeniden açmasına gerek yoktu. Anlıyordum, kalbi kırılmıştı, hem de çok kötü kırılmıştı. Sonunun iyi bitmemesi onu hiç kuşkusuz hepimizden daha çok üzmüştür. Bense o üzüldü diye üzülmedim, kızdım. "Ben ne yazarsam yayınlayacak mısın" diye sordum. Bana mı öyle geldi bilinmez, yüzündeki birkaç kıvrımda onsuz duruma kolay alıştığıma dair bir alınma gördüm. "Yayınlarım tabi. Sen ne yazdın da olmaz dedim?" Bu konunun, yani biraz sonra söz edeceğim konunun kafasını uzun süre meşgul ettiğini tahmin ediyordum. Hınzırca, bile isteye yarasına tuz basmıştım. Tabi ektiğim rüzgarın fırtınaya dönüşme riskini de göze alıyordum. Eflatun'un felsefe konusunda

neden hevesi kırıktı? En başından beri bu olayın tanığı olduğumdan ben biliyorum da sizin için soruyorum. Yalnızca tanığı da değilim, aynı zamanda mağduruyum. Sorun, bir kitaptı. Üzerinde Eflatun'un sonsuz emeğinin olduğu bir kitap. Pek az yaşayıp yayından kaldırılan bu kitabın adını anmaya gereksiz buluyorum. Böylece nefret ettiğim başka isimleri de anmamış oluyorum.

Yaklaşık üç yıl önceydi. O sıralarda Eflatun'un bahanesi olmuştu. Dışarı çıkalım, yürüyelim, biraz hava alalım. "Yok, işim var, çalışıyorum." Ne çalışıyordu? Birkaç arkadaş, yazın, masa etrafına toplanmışlar, kendilerine felsefe konusunda seminer veren bir adamı dinlemişlerdi. Eflatun, diğerleri gibi dinlemekle yetinmemiş, oturumları kaydetmişti. İşte o sıralarda, konuşmaları yazıya dönüştürmekle meşguldü. Zor bir iştir. Bir saatlik konuşmanın bilgisayarda metne dönüştürülmesi en azından üç-dört saat alır. Yaklaşık elli saatlik konuşmanın ne kadar sürdüğünü varın hesaplayın. Daha önce yaptığı gibi bir elektronik kitaba dönüşebilirdi bu notlar. Ama konu felsefeydi. Yalnızca aktarmakla yetinmeye niyeti yoktu. Toplantılarda söylenenlerin teker teker sağlamasını yapmaya girişti. Bunun için sayısız kitabı gözden geçirmesi gerekti. Konuşmalar sırasında söylenen en küçük bilgi kırıntısının doğru mu yanlış mı olduğunu gözden geçirmek için kitapların birinden giriyor ötekinden çıkıyordu. Yüzüne söyleyemesem de yaptığının delilik olduğundan hiç kuşkum yoktu. O zaman sessizliğimi, yorumsuzluğumu korumayı tercih ettim.

"Elimin altındaki büyük kütüphane, işimi kolaylaştırıyor" diyordu "yoksa bu dipnotları nereden yazacağım". Araştırdığı kaynaklardan sağlama yapmakla da yetinmemişti. Gerekli gördüğü yerlere dipnotlar da eklemişti. Bunca zaman, bunca emek, niye? Bu köle ruhlu hali beni çileden çıkardığı gibi inanılmaz bir güven de veriyor. Böylesine meşakkatli bir işe hiçbir beklenti taşımadan girişmek için ya deli ya köle kafalı ya da ikisinin bir karışımı olmak gerekmez mi? Aylarca göz nuru döktü, kafasından ne geçiyordu neye inanıyordu hiç anlamadım. Tamam felsefeyi anlamaya başlamıştı ama benim kafam anlattıklarına hiç basmıyordu. O kavramları ezberlemek zor geliyor-

du ne yalan söyleyeyim. Öğrendiklerini bana da anlatmaya çalıştı ama ben pek tat alamadım.

Neden bu kadar sustuğumu bilmiyorum. Neden ona "romanınla uğraş, şu yaptığınla ancak verdiğinle kalacaksın" diyemedim? İnatçılığını, vazgeçmeyeceğini bildiğimdem galiba. Gel kafede bir kahve içelim. "Yok, şu felsefeyi bitirmem gerek." Yere batasıca felsefe, aramıza duvar oluverdi. Dokunmayayım dedim, bitirsin şu bitesice kitabı. Bitirir bitirmez, hazırladıklarını, dilinden düşürmediği, o günlerde İstanbul'da olan "hoca"sına teslim etmeye gitti. Arkasından bakakalmaya fırsat bulamadan Whatsapp'tan "İstanbul'dayım" mesajını aldım. "İyi bok yemişsin gitmekle" demek yerine "hayırlısı (gülücük)" karşılığı verdim. Oysa bu delice uğraşına dair o masada oturanların hiçbirinden, masanın baş laklakçısı da dahil olmak üzere, herhangi bir tepki gelmemişti. Bizimkinin kafasından hiçbir hesap kitap geçmediği o kadar ortadadaydı ki... Köle ruhlu dememin nedeni de bu ya... Yaptığı bir hesap varsa (kızıyorum) hep takıntılı olduğu borç ödemeye dairdir. "Bu kadar okumuş, düşünmüş bir insan, bu nitelikte felsefenin konuşulduğu ortamı bulmak büyük bir şans" diyordu. İşin öteki yönü yok muydu sanki? Burası gibi on belki de yüz ilçede

masa kurulsa, Eflatun gibi biri bulabilir miydi? Asıl kendisi bir şans, büyük bir nimet değil mi? Yazdıklarını hocasına teslim etti, gözden geçirmesini bekledi. O pek kıymetli hocası notlara dair hiçbir şey söylemedi, eline bir iki kitap tutuşturup yolladı. Düzeltme, tavsiye boşuna bekledi Eflatun.

Bir yaz geçti, masa kurulmadı, felsefe konuşulmadı. Sert Ünsüz'e yazma derdi vardı. Felsefe benim hiç mi hiç umurumda değildi. Tuttu, notları yeniden gözden geçirmeye başladı. Duyduğumda ağzım en az bir karış açık kaldı. Konuşmaları törpülüyormuş, konuşma dilini fazla yontmadan yazı diline çevirmeye çalışıyormuş. Başvurduğu kitaplar artmıştı. Bazı kaynaklardan aldıklarını metni zenginleştirmek için aralara serpiştirmişti. Kaynakça bile oluşturmuştu. Artık çalışma iyice kitap biçimini almıştı. Bana da mizanpaj işini kitledi. Ne yalan söyleyeyim, uzaktan iki defa gördüğüm ve daha o zaman iyiden iyiye nefret etmeye başladığım o taş suratlı adam için kılımı kıpırdatmak gelmiyordu içimden. Ne çare, hatır baskın geldi. Sesimi çıkarmadım ama içimden "senin duyduğun heyecanı biz de duymak zorunda mıyız" demek geçti. Ben de köle ruhluyum anlaşılan, ne kötü. Kızıyorum, deliriyorum, onca emek çöp oldu. Nasıl çöp olduğuna geleceğim.

Canım okuyanlarım! Ben arkadaşıma torpil mi geçiyorum? Eflatun piyasada yazarım diye caka satan pek çok yazandan daha iyi bir yazardır. Öykülerini önce çevresindekilerin üzerinde dener. Onlara okur, tepkilerine göre nasıl bir yol izleyeceğine karar verir. Üzerinden geçilmesi gerekenler kendi çalışmaları değil miydi? İlgi bekleyen bir sürü yarım iş varken neden bu işe bulaştı anlamadım, anlamıyorum, anlamayacağım. Her fırsatta, farklı yollarla bunu anlatmaya çalıştım. Bu yüzden bir akşam telefonda kötü kavga ettik. Felsefe kitabını kim bilir kaçıncı kez gözden geçirdiğini duyduğumdaydı. Düşündüklerimi açık açık söyledim. Yanlış insana değer veriyorsun dedim. Kendi kitabını hazırlayacağına elin adamına bedava kitap yapıyorsun dedim. O adam, emeğinin maddi değerini görmezden geldiği gibi manevi değerini de görmeyecek dedim. Sonunda bana "fesatlık ediyorsun galiba" dedi. "Sen ne dediğini bilmiyorsun" diyerek telefonu yüzüne kapattım. Bir ay görüşmedik, konuşmadık. Gönlümü alıp özür dilemese belki de ömür boyu konuşmaya-

caktım. İşte şimdi haklı çıkmanın keyfini çıkarıyorum. O yaraya tuz basılır, böyle düşene tekme atılır...

Yine soruyorum; o değerli zamanını harcayacağın başka işler yok muydu? Senden yeni öyküler dinlemek, uydurdukların için gönüllü denek olmak istiyordum. Ne Hegel ilgilendiriyordu beni ne Cunt ne de isim baban Platon... Kendi çalışmalarına dön istiyordum. Onların da sırası gelecekmiş. Belki konuşmanın gerektiği bir çok yeri kaçırdım ama şimdi "ben demiştim" dememek için kendimi zor tutuyorum. O yüzden şu yazımın noktasına, virgülüne dokunmanı, imlasına bile müdahale etmeni istemedim.

"Yazan olsun, ben dergiyi hazırlarım."

O gün Eflatun'a "sana bunca zaman şunu şöyle yap demedi mi" diye sordum. Denmediğini biliyordum. Kimse onca zaman kitabı gözden geçirmeyi aklından geçirmedi. İyi kötü tamamlanmış bir kitap, iki seneden çok öylece kenarda durdu. Arada bir "hoca"sının seminer verdiği kimseler Eflatun'la iletişime geçiyorlar, kitabı istiyorlardı. Bizimki de büyük bir memnuniyetle her isteyene e-posta yoluyla kitabı gönderiyordu.

Bu sene bir yayıncı tarafından bir uygulama başlatıldı: Talebe göre kitap. Kitabı bastırmak için herhangi bir ücret talep edilmiyordu. Yeni tip bir baskı sistemi herhalde. Kitap, talebe göre basıldığı için yayınevine ek bir maliyet getirmiyor. Kitabı oluştururken işi biliyorsanız tüm aşamaları kendini halledebiliyorsunuz, bilmiyorsanız ücret karşılığı ajanslardan yardım alabiliyorsunuz. Tüm aşamalardan geçince kitap yayınevinin sitesinde satışa çıkarılıyor.

Cazip görünmüştü. Bu yayınevinin editörleri kitabın çok satıp satmayacağıyla hiç ilgilenmiyorlardı. Ne de olsa satışa çıkan kitabın yayınevine neredeyse hiç maliyeti yoktu. Bunu duymasından çok değil bir iki hafta sonra Eflatun, şiir kitabını yayınlamaya karar verdi. Ben de seve seve dizgi mizanpaj işini üstlendim. Bu işi üstlenmek için benim üstelemem gerekmişti. Talebe göre kitap uygulaması bizim "yer altı yayıncılığı" çalışmalarımızı geri plana düşürdü. Memnundum, ne de olsa kendi işini yapıyordu. Eflatun'un elinden geldiği için hiçbir aşamada ajansa ihtiyaç duymadı. Kapak hazırlandı, şiirler seçildi,

kitap dizildi yayıncıya gönderildi. Kitap pek güzeldi ve Eflatun'un heyecanı görülmeye değerdi. Yayıncının sözleşmesi de görülmeye değerdi. Emeğini ve eserini iki yıllığına resmen ipotek ettirmişti. Ama işte öteki yollar masraflıydı ve bol engelle doluydu. Parasız bir yazarın, şairin kitabını eline alması için pek fazla seçeneği olmuyor. Şiir kitabını eline alınca öyle keyiflendi ki hemen öykü kitabını gönderdi. Öykü kitabı da çıkınca neden bu yolla felsefe kitabı da basılmasın, sorusu soruldu. İşte ne olduysa ondan sonra oldu.

Felsefe kitabı basılınca büyük heyecanla koştu o adama bir kopya teslim etti. Hoca dediği adam da durumdan pek hoşnuttu. Kitabın muhteşem ol-

duğunu söylüyordu. Aradan bir-iki hafta geçti. O felsefe toplantılarına katılanlardan biriyle haber gönderdi "hoca"sı. Madem hocaymış neden kendisi sıkıntısını dile getirmemiş, bilemiyorum. Kitabın yazarı belirsizmiş. Kitap, Eflatun'unmuş gibi görünüyormuş. Kapakta sorun yokmuş ama künye sıkıntılıymış. Sözleşmenin yeniden yapılması gerekiyormuş. Tabi bizimki şaşırıp kalmış. İlk şaşkınlığı bunları söylemek için neden elçiye gerek duy-

duğunaymış. O elçi ki kitap üzerine sohbet edeceklerini söyleyerek Eflatun'u çağırmış. Elçinin yanında iki de tanık varmış, onlar da felsefe toplantılarının katılımcılarıymış. Elçi diye andığım kişiyle Eflatun aracılığıyla tanışmışlığım, el sıkışmışlığım var. Tanışıklığımızın birinci saatinde o şahıstan son derece rahatsız olmuştum. Beni, en az bir yılanın edebileceği kadar tedirgin etmişti. Eflatun'un kafası bu konularda pek çalışmaz, bilirim. Bana sorarsanız elçi, yanına o iki kişiyi şahit olarak çağırmış olmalı. Yarın öbür gün davalık bir durum olursa bizimkinin aleyhine kullanılsınlar. Yine "fesatlık etme" diyeceğinden korktuğumdan dile getirmedim ama düşüncemi buraya yamadan da edemedim.

Eflatun günlerce kıvrandı durdu. Aklının köşesinden geçmeyenler başına gelmişti. Bizimki başkasının laflarını sahiplenmenin cezasını çekiyordu. Bu kitabın her aşamasından bilgi sahibi olan "hoca"sının, çıkıp bunları dile getirmesi, daha doğrusu dile getirmek için araya adam koyması haksızlıktı ama olan buydu işte. Kusurların hepsi ne hikmetse kitap piyasaya çıktıktan sonra bulunmuştu. Eflatun, hoca dediği adama önsöz yazıp yazmayacağını da sormuştu. Hayır yanıtını almıştı. Pırıl pırıl bir kitap ortaya çıktıktan sonra dillenmeye başlamıştı herkes. İşte asıl fesatlık buydu. Dökülen onca göz nurunun ödülü buydu; günlerce süren üzüntü. Sonuçta kitap, kırkı çıkmadan yayından kaldırıldı.

Oysa kitap ismi için bile oturuma katılan herkese görüşü sorulmuştu. Bekleneceği üzere kimseden öneri gelmemişti. İsmin bulunması, kitabın yayına gönderilmesine yakın kesinleşmişti. Ne isim ama! Her boka benziyor, bir tek duruma benzemiyor. Kapak, kısacık ömürlü kitabın doğduğu zamanı, baharı anlatıyor. Yalnıza birkaç haftalığına açan o çiçekler, üzerinde saçma sapan bir tartışma yaşasak da yerlerini korudular. İyi ki korudular. Şimdi, yayıncının sayfasında sayfada "temin edilemez" ibaresiyle, internet evreninde bir hayalete dönüştü. Yazık oldu. Kitaba yazık olmadı. Ben o felsefe kitabını, üzerinde benim emeğim olmasına karşın zerre kadar umursamıyorum. O kitaba harcanan zaman yüzünden yazılmayan, düzeltilmeyen her bir öyküye yazık oldu. Boşa akan emeğe yazık oldu. Çevremde Eflatun kadar yazmaya kafayı

takmış başka biri daha yoktur. Niye kendi güzel sözleri dururken, elalemin benim gözümde beş para etmeyen laflarına saatlerini, günlerini, haftalarını, aylarını harcadı? Şimdi "aptallığıma kızıyorum" diyor, aynı fikirdeyiz.

Dersini aldığını sanıyorum arkadaşım! Bunları yazmak için temanın felsefe olmasını istedim Eflatun bey. Fesatlık etmediğimi bu kadar acı bir dersle anlamandan memnun falan değilim. Yine de tadını çıkarmaktan da geri duramıyorum. Başkaları yazıyor altına imzanı atıyorsun, bunun da atarsın nasıl olsa. Senin ne işin olur tüccar kafalı inşaatçılarla. Ağzında felsefe olsa da gözünde para yanar kimilerinin. Sen hoca dersin o seni beleş hizmetçi sanır. Sanmaz da öylesi işine gelir. Ah saf ve serseri arkadaşım! Adını her ne kadar Platon'dan almış olsan da sen Diyojen'in torunusun. Boş gezeceğine yine bedava çalış ama en azından tırnağının ucu kadar değecek insanlar için olsun.

Adam, kitabın basımından aylar önce Eflatun'u aramıştı. Kitabı bastıracağını söylemiş, notların son halini istemişti. Bizimki de ayakları kıçına vura vura koşturmuş, notları "hoca"sına ulaştırmıştı. Böyle birini maddi çıkar gözetmekle suçlamak için zalim olmak gerekmez mi? Tabi "hoca"sı kitabı basamadı. Zaten o girişim sonuçsuz kaldığı için bizimki kendi olanaklarıyla bu çalışmanın kitaplaşmasını sağlamıştı ya.

"Aklıma gelmeyen başıma geldi. Araya girmemesi gerekenler girdi, o burunlar bu meselede bulunmamalıydı. 'Eflatun bu olmamış' demesi yeterliydi." Adamın kendi aralarında kolaylıkla halledebilecekleri bir meselede böyle davranması Eflatun'u büsbütün üzmüş, kırmış. Bizimki aralarında herhangi bir iletişimsizlik, güven eksikliği olduğu hiç düşünmüyordu anlaşılan. Sonuçta her şey ortada ve açıktı. Eflatun bu adamı hocası olarak görüyordu da adam Eflatun'u ne olarak görüyordu bilemiyorum. Aç mısın tok musun diye sormuşluğu oldu mu? Hayır. Eflatun "benim kazandıklarım" deyip duruyordu, beklentiden o kadar uzaktı. O kadar şey öğrenmişmiş, felsefeyi kavramışmış, bunlar az şey miymiş. O pek sevgili "hoca" bedavadan kitap hazırlatmaktan zerre kadar rahatsızlık duydu mu? Hayır. "Benim kitabım" derken harcanan onca emeğin karşılığını vermeyi bir an olsun düşündü mü? Dile getirdi mi?

Hayır. Bizimkinin eline birkaç kitap sıkıştırmaktan başka ne yaptı? Hiç. Sonuç: Benim saf arkadaşım sinsice kullanıldı.

Sert Ünsüz'ü dert kuyusuna çevirmek alışkanlık haline gelmesin. İçimi döküp konuyu kapatayım istiyorum. Bana "fesatlık ediyorsun" diyen arkadaşıma sormak istiyorum. Bunlar hep fesat düşünceler değil mi? Gurur duyulacağını sanırken neredeyse bir hırsız durumuna düşmek ne acı bir ders! Artık o adamın adını da sıfatını da ağzına almıyorsun ama ne fayda! Kitaplığından bir torba kitabı ayıklayıp bir aracıyla adama ulaştırdın, iyi ettin. Öyle bir şahsın bu kadar kitaba kıyıp nasıl hediye ettiğine bile şaşıyorum ya... Altı yedi yıllık tanışıklığın birikimi. Bence az bile. Üstelik maddi karşılık olarak harcadığın emeğin onda biri bile etmezler.

Aramızda şöyle bir konuşma geçmişti Eflatun'la:

"Artık ondan kibrit çöpü bile istemiyorum."

"Kafandakileri de torbaya doldurup kapısına bırakabilecek misin? Hani çok şey öğrenmiştin ondan!"

"İlkokul öğretmenimiz bizi, parmak kadar çocukları dev elleriyle tokatlardı. Öldü gitti adamcağız ama ona karşı nefretimi tüketemedim. Bu, okuma yazmayı, dört işlemi unutmamı gerektirir mi?"

Eh çok yanlış sayılmaz. İki insanın karşılaşmasının bu meyvesi, dalında çürüdü gitti. Böyle gamlı felsefe istemem. Çevresine dağıtmak için aldığı bir deste felsefe kitap vardı. Bizimki, satılan kitap kadar kitabı kendi satın aldı. Onları bile kitaplığından atmış. Çöp gibi sahibinin kapısına bırakmış kitapları. Kendi emeğinin ürünü kitabın tek nüshası bile artık elinde yokmuş. Aman ne büyük intikam! O kitabın kapağındaki inceliklere bakmakla bile kızgınlığım boğazıma geliyor. Kendi emeğimi düşünüyorum, hatır için yediğim çiğ tavuğu tükürebildiğime seviniyorum. Eşeklikte üstüne olmayan arkadaşımın sırtından bu yükü attığına da seviniyorum. Eli kalem de tutuyor, klavye de mouse da... Umarım bundan sonra başka gevezeleri göklere çıkarmaz. Böylelerine zerrece ihtiyacı olmadığını anlar.

Yayıncılara da kızmıştı: "Adamlara ulaşmak bir dert. Yalnızca bir internet adresleri var, kullanıcı adınla giriyorsun, iletişime mesaj bırakıyorsun. O mesajı editörler görüyor, sana mail yoluyla yanıt veriyorlar. Defalarca yırtındım. Derdimi anlatabileceğim bir kişi, bir isim, telefon, posta adresi yok mu. Adını bile bilmediğim bir editör bana yanıt veriyor. Ben bunların yazarı mıyım müşterisi mi?"

Zorla, ite kaka sonuca bağlıyor konuyu Eflatun. Kitap için alınmış bandrollere göre bir hesap çıkarıyorlar. Kitap için göz nuru dök, umursanma, önemsenme buna rağmen kitabı sayısız kereler yeniden gözden geçir, binbir hevesle kapak tasarla, programdan programa geç, uğraş dur, işin sonunda da aşağılan, suçlan. Bununla bitmiyor ders, bir de yayınevine ceza öde. Yok canıyla bu cezayı ödeyen Eflatun'a o pek değerli hocasından bir destek geldi mi? Ne gezer! Hoca dediği adam bizimkini çağırmış, "ben hiçbir bok değilim" anlamına gelen, imzalaması için bir kağıt uzatmış. Kağıtta kitabın yanlışlıkla basıldığını, kitap üzerinde hiçbir hakkı bulunmadığını beyan ediyormuş.

"O iki sayfalık saçmalığı okuyunca yalnızca bir editör olduğumu öğrendim. Bir editörsem bunun maddi bir karşılığı olması gerektiğini düşündüm. O yüzden 'bunun için bana ücret ödeyecek misiniz' diye sordum. 'Niye vereyim? Sen bana verdin mi?' yanıtını aldım."

Eflatun bana bunu anlatınca dudaklarımı ısırdım. Bıraksaydım dudaklarımı, ağzım yine bir karış açık kalacaktı. Bu çok zalimce. Bu, kibrinden dünyası kapkara olmuş bir insanın söyleyebileceği bir söz. O "pek değerli", "yere göğe sığmaz" lafları daha çok insan bilsin diye yırtınan birine bunu söylemek... Nasıl bir ad vermeli? Konuşmamı geciktirmek, mümkünse ağzımı hiç açmamak istiyordum. Sonrasında Eflatun'un ağzından o kahredici soruya nedense "verebilirim" yanıtı çıkmış. Daha ne verecekse!

"'Kitabı yayınlayacağım demedim' sözünden sonra' kalktım. 'Bir an önce bitsin şu iş' diyerek kalemimi çıkardım. Benim adıma yazılmış beyanıma iki de şahit getirdi. Onlar da imzaladı."

Yok artık. Yazık! Utanç verici! Dudaklarımı kanatırcasına ısırmayayım da ne

yapayım? Kimsenin metelik vermediği laflara değer veren kişiye söylenecek sözler, yapılacak şeyler mi bunlar? Ayıp ayıp!

"Benim yanlışım bu işe burnumu sokmak. Pişmanlığımsa o şahsa inanmak."

Nedamet getirerek bu işten yakanı kurtarabileceğini sanma arkadaş. Böyle boş işler peşinde koşanları, kıymet bilmez insanlar için uğraşanları görünce üzülüyorum. Elime sopa alamayışıma, kimseyi yola getiremeyişime de canım sıkılıyor. Şu hikayenin bir eşi daha yok, yazmasaydım çatlardım. Bu adam bunca zaman konuşmuş, yazmamış veya yazamamış olması sana tuhaf gelmiyor mu arkadaş? Kendisi bile senin kadar değer vermemiş sözlerine ki yazıya dökmemiş. Bu durumda sana ne oluyor? O kadar biliyordu da neden kendisi bir kitap çıkaramadı? Çevresine topladığı felsefenin f'sini bilmeyen insanlara konuşmakla yetinmeseymiş de meydana çıkıp kendini göstersemiş. Bunca zaman niye beklemiş? Laflarına o kadar güveniyordu madem, tezlerini derleyip niye akademisyenlerin gözüne gözüne sokmadı bu güne kadar? Yazılmış tek kitabı olmayan birinin, kendine künyede yer beğeneme-

« Biri, Diogenes'in yanında felsefe çalışmak istiyordu; o da onun eline bir tonbalığı verip arkasından gelmesini istedi. Beriki utancından balığı attığı gibi uzaklaştı; bir süre sonra Diogenes ona rastladığında gülerek, "Bir tonbalığı aramızdaki dostluğu bozdu" dedi. »

Diogenes Laertios, Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri

mesine hiç mi hiç anlam veremiyorum. Sen notları derlemişsin, yazıcıdan çıkarmışsın, poşede koyup beyefendiye ulaştırmışsın. Alsın, gözden geçirsin, eklenecek varsa eklesin, çıkarılacak varsa çıkarsın diye sahibinin eline neredeyse zorla o bir tomar a5'ı tutuşturmuş. Karşılığında deliye gazoz kapağı verir gibi eline dört beş tutuşturulmuş ödül olarak. Belli ki üvey evlat gibi bir köşeye atılmış o notlar. Tersi bir yaklaşımı oldu da ben mi duymadım? Sana elçiyle kitapla ilgili rahatsızlığını bildirmeyi bilen o beyefendi, emeğine karşılık sana destek olmak için bu yöntemi neden kullanmamış? Böyle bir şey aklının köşesinden bile geçmemiş. "Bunlarla uğraştığına göre Eflatun arkadaşımız işsiz güçüz. Ben öğremcime şunca emeğinin karşılığı olarak destek çıkayım. Onu kırmadan bunu nasıl çözeriz? Bizim falancaya söylesem, aracılık eder mi, yardımcı olur mu?" dememiş, diyememiş. Ne yapmış? İnternette mesajlaşırken bile başkasının cümlesini tırnak işaretsiz bırakmayan bizim Eflatun'u, düşüncelerine el koymakla, maddi çıkar elde etmekle suçlamış. Sanki gevezelikleri milyarlar edecek, milyonlarca insan tarafından umursanacakmış gibi. Gevezeliklerini dinleyen dört-beş kişiyi bulduğuna şükreden birine, tutup karşılıksız "üzüm buğusu" gibi kitap hazırlamak elbette ki cezasız kalmamalıydı. Kalmadı.

Şu coğrafyada felsefe yapılmıyorsa fesatlıktan yapılmıyor bilesiniz pek değerli okurlarım. Fesatlıkla suçlansam da fesatlığı çok erken gördüğüm için kendimi kutluyorum. Olan oldu nasılsa. O yüzden şunu da söylemeliyim. Değer bilmek yerine üzmeyi tercih edenlere rağmen iyi ki Eflatun bu işe burnunu sokmuş. Yayın hayatı kısa süren, "satış dışı" ibareli sarmaşık güllerine selam gönderiyorum. Yazılan evrene yazılır, söylenen evrene.... Kitapsız filozoflara hamallık eden arkadaşıma selam gönderiyorum. Onsuz bir Sert Ünsüz'ün de pek ala düşünülebileceğini görmüştür. Bizim nesnenin mutfağında hayati bir yeri var. Yazmasa başımızın çaresine bakarız ama mutfak işlerinden pek anlamayız, orada çuvallayabiliriz. Sizi birazcık şahsi konularımla yorduysam kusuruma bakmayın canım okuyanlarım. Size de selam gönderiyorum.

Arkadaşımı üzenlere selam göndermiyorum. Adlarını anmam. Değersizlikleriyle ve değer bilmezlikleriyle unutulup yok olsunlar.

bohem

yanlış anlıyorum diye bağıran
salak bir bakış deler içimi
en iyi yaptığım iş satılık değil
bir gün alıcı çıkar
kiloya sayar
olsun olsun iki ekmek parası
neden şair olayım
neden yazar
dilensem ya sapasağlam adam

çağlar simsoy - virgülsüz

Ölüler para kullanmaz.
Yaşayan yazarlara destek olun.

(şimdilik) kitapyurdu.com'da satışta

SARTRE'IN "BULANTI"SI ÇAĞIMIZIN VERTİGOSU

Jeanne Dark

"...Varolmaya hakkım yoktu. Bir rastlantı eseri gelmiştim dünyaya. Varlığım bir taşın, bir ağacın bir mikrobun varlığından farksızdı."

Eserden bu alıntı ile başlamak isterim. Ara sıra, sıklıkla veya nadiren de olsa insanlar kendini bu cümledeki gibi hissedebilir. Toplum tarafından yalnızlığa itilen bireylerin psişik bozukluklarını artık her alana yayılmış bir gerçek olarak kabuk etmekle birlikte, her satırının derinlerimizde mevcut olduğunu belirterek, buradan birçok sorunun cevabını yeni sorular ile doğurarak ilerlemesine önayak olmuştur eser.

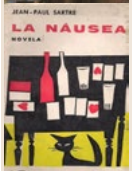
Roquentin, hepimizin içinde olabilir (bu romanda ve bilhassa egzistansiyalizmde birinci tekil şahıs zamiri kullanmak elzemdir diyerek) bende de var/olan yalnız uzun süredir net bir şekilde formüle edememenin dayanılmaz hafifliğiyle büyük bir kambur misali sırtıma yüklediği ağırlıkla anın niteliği ve var olmanın bizatihi neden olduğu "bulantı" hissini olağanüstü bir biçimde

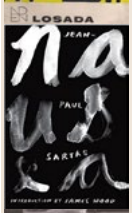

formüle etmesi, Sartre'ı doğal olarak büyük bir psikolog kılıyor. Kimine göre bir hastalık olan bu his ya da bu hissin neden olduğu reflekslerle toplumdan ayrı düşünülen/düşürülen ve binlerce yaftalama ile azımsanacak insanların esasında toplumdaki en güçlü bireyler olduğunu da varsayabiliriz. Herkesin yüzeysel gördüğü bulantıda bireysel bir kutsal tepkidir

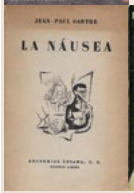

bu varoluş gerçeğine. Gerçi şu "kutsal" mefhumu çok da iyi şeyler çağrıştırmadığı için soylu bir iradenin de ürünü olmasından mütevellit bu tepki, en iyi sıfatları kullanmayı beis görmüyorum. Bu gücün mahiyeti ise insanın kendi yokluğuna veya hiçliğine rıza göstermesi sayılabilir. Bu zaten başlı başına bir devasa veya nesnelerin etrafımızı sardığı hayata elimizde bulunan yegane güç değil miydi? Varoluşu sözde, yapay ki bu yapaylık önemlidir çünkü başkaldırış buna doğrudur diyerek yamalama yapmıyor olmak (başka şey/lerle) kaynağın (bulantının) özüdür.

Burada bir parantez açmam gerekiyor. Çünkü aklıma Spinoza geldi. Ona göre güçlü olmak varoluşu ne ve nasıl ile doldurmaktı. Aşağıda kullanacağım 'molalı bulantı' sözünün de iyi anlaşılması açısından. Varoluşu tek şeyle doldurmamaktan ötürü. Yani tamamen kopukluk ve hiçlik çok sonraki bir aşamadır.

Varoluş felsefesi içerisinde hümanizmi de çok farklı görebiliyoruz genel manada Sartre'da... Gerçi kendisinin bu kitabın dışında bir dipnot vererek; Fanon'un bir eserinde yazdığı önsöz çok konuşulmuştu. Sözgelimi Tanrı, toplumsal ahlak vs gibi olay/olgulara farklı bir anlam atfetmekle pratikte gösterdiği/gösterebilecekleri ile yeni belki de en olabilite ile bir insanın gerçek gösterisidir aslolan. Uzun süre önce okumama rağmen kahramanın orada bir olay karşısındaki şu iç/sesi duyuyor gibiyim. Şöyle ki; birebir cümleyi kuramasam da "onun adına utanç duymuştum" gibi bir sözdü...

Zamanında hatta şimdilerde de burjuva hastalığı olarak görülen (burada şöyle bir anekdot yazmak gerekirse bir zamanların şu sözü "yoksullar depresyona girmez sabah uyanıp işe gider" sanayi devrinin uzun çalışma sürelerin olduğu insanlar için yazılmıştı. Şimdilere ise işsiz ya da ara ara

işsiz kalan yığınları kapsamayan bir söz haline geldi) fakat bir miktar dahi bu gibi sancıları hissedenlerin bunu hastalık yerine istediği tanımlamayla mukayese etme özgürlüğüne saygı duyarak şunu merak ettim. Bakma üşengeçliğine bürünerek Sartre'ın bu romanı yazdığı yaş ve kahramana verdiği yaştı tabi. Şuraya bağladığımdan ötürü; hem de erken yaşta sahip olduğum bu molalı bulantı hissinin varlığı ben/i ben olmaktan öteye götürmüştü.

Kahramanımızın yine bir sözünü farklı şerhe götüreceğim. Yalnız olduğunu ama bir ordu kadar da kalabalıklaştığını belirtmişti. Buna yakın bir şeydi... Kendim üzerinden gidersek ki bu başta bir paradoks olarak gözükecek. Hem yalnızım hem kalabalık. Fiziksel bir yalnızlıkta, kafamda hiçbiri birbirine çarpmayan kısacası kaotik olmayan düşünceler yığını öte taraftan yanımda olan insanların yanında ise tamamen kendini yalnız hissetme gerçeği karmaşası ile buluyorum kendimi.

Bir oyalanmış mevcut düşünsel manada. Bilinçli-bilinçsiz. Bendeki sanırım kabullenmemek için olsa gerek düşünce zenginliğinde bir arayış ile oyalanmışlıktı. İnsanların ki takdir ederseniz yazınsal olarak bugüne ulaşanlardan söz ediyorum bulundukları bu tarz vakalarda (ruh halinde) sancının yerine ne koyduklarıydı ya da ne ile nitelendirdikleri önemliydi. Derin bir tecessüs. Hâlâ devam ediyor diyebilirim. Belki de tarih itibari ile yalnız olmadığımı öğrenmekti bu mutlak arayış. Sartre işte burada bir yönüyle fakat kapsamlı olarak aklınızdaki sorulara cevap veriyor.

Yok olacağımı bildiğim halde ve hatta sonsuz değişime rağmen bir anlam arayışı...

Son tahlilde... ( )

Yazdıklarımı toparlayamadım.

Şu sözle bir virgül koyalım madem! (,)

"Tam bir unutuluş içindeyim, unutuluşumu tadıyorum, iki kent arasındayım, biri bilmiyor beni, öteki de tanımıyor. Kim hatırlıyor ki beni?"

Kim! Hiç...

Okunacak nesnemiz
Sert Ünsüz
artık rengarenk.

Bir boyutumuz daha var artık.

Desteğinizi sürdürün.
Okuyun, okutun.

EVRİMSEL TARİH PERSPEKTİFİNDEN FELSEFEYE BAKIŞ

Fahri Çekirge

Bundan 2.5 milyon yıl önce Afrika'nın düzlük otlaklarında kuyruksuz bir maymun türü dolaşmaktaydı. Bu canlılar şu an bu yazıyı yazan benim ve okuyan sizlerin ataları, ilk insansılardı. Onlar için bir maymun türü demiş olmamı bazılarınız bir hata olarak görebilirsiniz. Ama hata etmiyorum. İnsan türü günümüzde bile primatların sınıfındadır. Bu bizim yeryüzünde dolaşan kuyruksuz maymun türlerinden biri olduğumuz anlamına gelir. Taksonomi konusunu daha fazla uzatmayı isterdim lakin farklı bir sebeple bu yazıyı yazmaktayım. Klavyenin üzerinde uçarcasına gidip gelen parmaklarımın her biri Latin alfabesinden birer sembol olan harflere dokundukça, kelimeler ve cümleler bir araya toplaşırken 'yazı'yı yazmamın amacı bir maymun türü olan insanoğlunun 'nasıl' ve 'neden' dünyanın ve tüm canlılar aleminin tartışılmaz efendisi sayılabilecek bir konuma gelmiş olabileceğiyle ilgili tespitimi sizlere sunmaktır.

Tespitimi sunarken hem teorik hem pratik olarak tespitin anlatmak istediğini de gerçekleştirmiş olmaktayım. Nasıl mı? Halen yazımı okuyorsanız sizlerle bir iletişim kurduğumuzun farkındasınızdır. İletişimin yazılı formunu kullanıyoruz. Eğer karşılıklı konuşabileceğimiz bir ortamda olmuş olsaydık o zaman gırtlak, ses telleri, ağız ve dil sayesinde üreteceğim seslerle, sesli iletişim içinde olurduk. Eğer ses iletimini sağlayan bir sistem üzerinden iletişim kuracak olsaydık hatta yüz yüze olmamıza da gerek olmazdı. Yüz yüze bir görüşme içerisinde bulunuyorsak beden dili ile de iletişim kurabilirdik. Yüz ifadeleri ve vücudun duruş ve hareketleriyle bazı duygu ve düşünceler rahatlıkla

anlatılabilir. Hatta bazı duygu ve düşünceleri en etkili iletim yöntemi beden dilidir. En ilkel ve en köklü iletişim yöntemimizdir. Fakat sınırları vardır. Dolayısıyla insan o noktada kalmamış ve iletişim yetenekleri sürekli gelişerek günümüzdeki karmaşık ve detaylı yapısına kavuşmuştur. Peki ama neden?

2.5 milyon yıl önce Afrika'da otlaklarda gezinen, avcı hayvanların bıraktığı leşler için yerine göre akbabalar ve çakallarla mücadele eden, bazen sayılar ve şartlar uygun olduğunda büyük yırtıcıların avladığı avlarını onlardan çalmayı beceren, günümüz şempanzeleriyle kıyasladığımızda, daha küçük azı dişleri ve küçük çene kemikleri olan, dik yürüyebilen, daha az kıllı ama yine de kürklü diyebileceğimiz atalarımız diğer hiçbir kuyruksuz maymun türünün yapamadığı bir şeyi yapmaktaydılar. İletişim kurarak organize oluyorlardı. Diğer otlak canlılarına ve maymunlara göre daha büyük beyin kapasiteleri vardı. Nispeten çok daha zeki idiler. Organize olduklarında karşılarında hiçbir canlı duramıyordu. Başarılı organize olabilmelerinin sırrı ise başarılı iletişim kurabilmek ve bunu destekleyen iyi bir hafızada idi.

İletişim kısaca iki canlı arasında düşünsel imgelerin değiş tokuşu eylemidir. Bu sayede aynı türdeki canlılar birbirlerinin ne düşündüklerini anlarlar. Türdeş canlıları hakkında isabetli gözlemler yapabilirler. Ortak bir amaca yönelmek istediklerinde bunu daha rahat başarabilirler. Birbirlerinden öğrenme imkanları oluşur. Diğerlerinin tecrübelerinden faydalanabilirler. Daha geniş hafızaya sahip olan, kendini daha iyi ifade eden, imgelerin manipülasyonunu yani hayal gücünü daha etkin kullanan, insansı atalarımız evrimsel avantaj sağlamış ve daha sonraki nesillere kendi genlerini daha fazla aktarabilme fırsatlarını yaratmışlardır. Milyonlarca yılda biriken bu küçük farklılıklar sonunda dağdan bir çığın bir kar tanesine oranı gibi bir farkı ortaya çıkarmıştır.

Etkin iletişim ve dil'in ortaya çıkışı insan türünün atası olan canlılardan başlayarak, bizleri diğer canlılardan farklı kılan en bariz özelliğimiz olmuştur. Zeka olgusunu, işlenmemiş, doğal halinden çıkarıp, adeta bir elmas gibi parlak ve daha kullanılışlı bir araç haline getirmek dil sayesinde mümkün olmuştur. Dil varlığı ve iletişim ihtiyacı beraberlerinde gelen evrimsel seçilim avantajı,

insan türünün gırtlak yapısını bile değiştirmiştir. İnsan türü beden dili ve sesli işaretlerle başladığı evrimsel sürüklenişte vücut formunda köklü değişikliklere varacak ölçüde etkilenmiştir.

Etkilenme sadece fiziksel olarak kalmamıştır. Geniş zihinsel yetenekler insan dediğimiz canlının sadece bilişsel yönden değil, deneyimsel yönden de ufkunu etkilemiş, duyguları, düşünceleri ve duyumları deneyimleme kapasitesi genişleyen insan adeta ruh kazanmıştır. İnsan psikesi dediğimiz fenomen

ortaya çıkmıştır. İnsan türü geniş zihinsel kapasitesi sayesinde kullandığı teknolojileri sürekli geliştirmiştir. Gelişen teknolojiler ise değişik şekillerde üretim yapmayı olanaklı kılmıştır. Üretim şekli insan topluluklarının yapısını ve düzenini belirlemiş, kültürlerin doğmasına neden olmuştur. İnanışlar, mitolojiler, tanrılar, dinler, töreler, masallar, destanlar, edebiyat ve sanatın tüm dalları ve ayrıca felsefe ve bilim de tarihsel bir süreçte değişik sıralarla ortaya çıkmışlardır.

2.5 milyon yıl önce Afrika otlaklarında bir kemiği kırıp, içinden çıkan kemik iliğini yemek için uğraşan insansının günümüzdeki çocukları, atomun yapısını inceliyor, uzayın derinliklerini gözetliyor, genleri değişime uğratıyor, senfoniler besteliyor, filmler çekiyor ve ses hızını aşan araçlarla havada uçu-

yor. Bu uçurum gibi farkı yaratan insan zekası ise, o insan zekasını birinci dereceden ortaya çıkaranı görmek için atalarımızın yapmaktan hiç sıkılmadığı iletişim kurma çabalarına bakmalıyız. Çünkü dilin ortaya çıkışı düşüncenin aktif şekilde kullanılmasını sağlamıştır.

İnsan kendi kendini gözlemlediğinde bile düşünme faaliyetini kendi içinde sürdürürken içsel bir konuşma yaptığını fark edebilir. Dil olmazsa düşünceler sadece zihinden kayıp giden düzensiz imgelere dönüşürler. Dilin varlığı o imgelere bir düzen getirmektedir. Dil ve düşünce imgelerin zihin tarafından daha etkin şekilde kavranmasını ve onları malzeme eden düşünme süreçlerinin daha iyi yönetilmesini sağlar. Dil sayesinde zihninde bunları başarabilen insan, bir başka insana aktarabilmek için yine dile ihtiyaç duyar. Dil iki insanın zihinlerinde taşıdıkları ortak imgeleri, birbirlerinin zihinlerinde işaretleyebilmelerini ve bu sayede birbirlerini anlamalarını sağlar. Evrimsel süreçte insan zekasının yükselebilmesi için gerekli en keskin doğal seçilim baskılarından biri işte bu olmuştur. İletişimin yoğunluğu arttıkça, şekli özelleştikçe, içeriği önem kazandıkça, ancak daha zeki olanlar, hafızası daha geniş olanlar bu yükün altından başarıyla kalkmıştır. Övünmeyi çok sevdiğimiz insan zekası bu şekilde ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz zeka için doğal seçilim baskısı oluşturan başka şartlar da vardır. Lakin en önemlisi iletişim ihtiyacı, dil ve düşüncenin gelişimi ve kullanımı olmuştur.

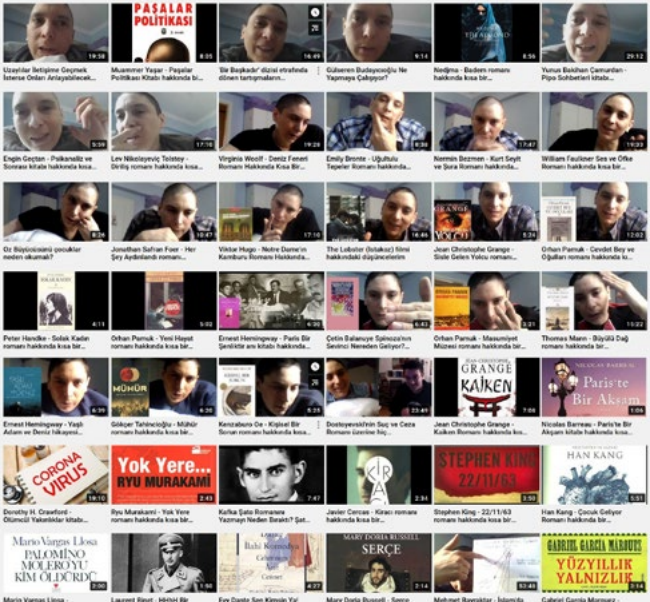
Nasıl, niçin, neden sorularıyla ilgilenmeksizin hayatta kalmaya çalışmaktan ve içgüdüleri doğrultusunda hareket etmekten başka derdi olmayan, o Afrikalı maymunun soyundan gelenlerin bugün 'gerçeğin doğası nedir?' 'varoluşun anlamı var mıdır?' 'doğru bilgiye ulaşabilir miyiz?' 'ahlaki doğrular var mıdır?' gibi sorular sorup bunlara yanıtlar ararken yararlandıkları zihinsel vasıta düşünce ve onun ayrılmaz parçası olan dildir. 13 miyar yıl önce büyük patlamayla ortaya çıkan enerji, önce maddeye dönüşmüş, sonra bu madde ilerleyen zaman içinde organize olmuş canlılığı ortaya çıkarmış, canlılığın 3.5 milyar yıllık evrimi sonucunda, zeka ve düşünme yetenekleri açısından en üst form olan insan türü varoluşu sorguluyor. Onu anlamaya çalışıyor. Kuşkusuz bütün insanların bunu yaptığını savunmuyorum. Esasen baktığımızda

İnsan türünün çoğunluğu hala 2.5 milyar yıl önceki atalarının yaşam şeklini sürdürmekte ısrarlı görünüyorlar. O büyük çoğunluğu bu yazıda kategorik olarak dışarıda tutarken, düşünmeyi ve bilgiyi seven, öğrenmeyi seven mutlu azınlığı saygıyla selamlıyorum. İnsanoğlu bilgisini arttırdıkça insanlaşma serüveninde daha üst basamaklar onu bekleyecektir.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

Yattığın Yerden Edebiyat Parçala Dostum

Fahri Çekirge, kitap yorumlarıyla,
sanat sohbetleriyle **Youtube**'ta.

youtube.com/c/YattığınYerdenEdebiyatParçalaDostum

PARKTA

Ne Diyojen

Ağustostu, güneş batmak üzereydi. Parkta oturmuş maden suyumu içiyordum. Çevremde kimse yoktu. Kırlangıç sesleri gökte çınlıyordu, uzaktan motor sesleri geliyordu ama keyfimi kaçıracak bir gürültü değildi. Yanıma her nasılsa Sibel K. Türker'in "Öykü Sersemi" isimli kitabını almıştım. Kitaplığımda senelerdir okunmayı bekleyen kitaplardan biriydi. Nerede ve ne zaman satın aldığımı anımsamıyorum. Kitap fuarından almışımdır herhalde. Kapakta "2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü" yazıyordu. Ödül aldığına göre üzmeyecekti, keyif alarak okuyacaktım.

İlk iki cümleyi okudum ve durdum. Ben mi anlamamıştım acaba? Bunlar nasıl cümleler.

"Israrla arka saflarında durduğum kalabalık, kuvvetli bir silkelenmeyle dalgalanıyor; sendeliyorum. Kalabalık şaşkınlaşıyor; ben etrafıma bakıyorum."

Kalabalık silkelenmeyle dalgalanıyor ve şaşkınlaşıyor. Dur bakalım daha neler göreceğiz? Olayı anlatan kişinin bir kalabalık içerisinde gerilerde olduğunu anladım. Kalabalık neyin nesi onu anlayamadım. Bir olay olmuş ve kalabalık buna tepki vermiş, sanıyorum bunu demek istiyordu. Anlatıcı olayın ne olduğunu merak etmiyormuş. O halde niye anlatmaya başlamış? Bakalım niye?

"Önümde duran beyaz saçlı, ensesinin tıraşlanmamış pis kılları yukarı doğru kıvrılan adam dönüp bize malumat veriyor."

"Tıraşlanmamış pis kıllar" mı? Tıraşlanan kıl mı ense mi? Cümlenin tek kusuru bu olsa. Devam ettim.

"Bak gözyaşları bir anda kesildi, güneş gözlükleri lekeli camlarıyla parlıyor..."

Parlayan güneş gözlüğü mü, gözlük camları mı? Bir cenazedeyiz, kafası gözü yarılan cümlelerden bunu çıkarabildim. Şaşırdım (şaşkınlaştım mı desem), dikkatim dağıldı. Öteki öyküye geçtim.

"Üzerindeki açık mavi gömleğin kol yenleri derin, dikine bir çizgi bırakılarak ve o çizgi son bir ütü hamlesiyle giderilmeden askıya asılmış."

Yine ilk sayfada tökezledim. Okudum, okudum ve anlamadım. Bu nasıl cümle? Sonraki cümleye baktım.

"Doktor Birkan da o sabah düzenden kuşku duymadan dolaptan çekerek giymiş, şimdi elleriyle çizgiyi yok etmeye çalışıyor."

Öznenin gömlek olduğunu kendi ancak kendi çabamla anlayabildim.

"Doktor Birkan, 'sorun' sözcüğünden nefret etmeye başladığını düşünüyor, 'Bir sorun mu var?' diye soranlardan da."

Luca Giordano, "The Philosopher"

Cümlenin yüklemi "düşünüyor". O halde cümlenin "'Bir sorun mu var?' diye soranlardan da" kısmı ne olacak? "Nefret etmeye başlıyor" demek varken arka arkaya yüklem sıralamak niye? Okuyamadım. Midem kaldırmadı. Bu kitaba ödül veren jürinin yatacak yeri yok. Ayıptır, günahtır! Bunu adı okur kazıklamaktır. Arka kapağa baktım; Mehmet Eroğlu ve Semih Gümüş'ün güzellemelerini gördüm.

"Sibel K. Türker'in güzel bir

Türkçeyle, hem de doğru dürüst (Türkçe nasıl dürüst olur, Öykü Sersemi'ne bakılabilir) bir öykü dili kurmak için ne denli ciddi bir çaba içinde olduğunu söylemeyi de unutmayalım..." diyor Semih Gümüş. "Güzel Türkçe"ymiş... Yalanın bu kadarına da pes!

O sırada hemen karşımdaki banka bir kadın ve bir çocuk oturdu. Kadın çantasından kutu meyve suyu çıkardı. Kutunun sırtından pipeti çekti, kutuya soktu, çocuğa verdi. Dokuz on yaşlarında görünen çocuğun dudakları pipetin ucunu birkaç denemeden sonra buldu. Çocuk, bana bir saniye baktıktan sonra annesine döndü "anne adam Sokrates'e benziyor" dedi. Annesi önce bana baktı, yüzünü yumuşatıp özür dilercesine gülümsedi sonra aynı gülümsemeyi hiç bozmadan çoğuna sundu. Benimse kan beynime sıçramıştı. Dişlerimi sıkarak gülümsedim ve ıslıklı bir sesle "Sokrates senin babandır" dedim. O tipsiz kulamparadan başka benzetecek kimse bulamadın mı a velet! Tepkimin biraz fazla kaçtığını anlayıp 'şaka yaptım' dercesine gülümsedim. Kadın tedirgin, alttan almaya çalışarak "felsefeye pek meraklıdır" dedi. Her halinden büyümüş de küçülmüş bir yaratık olduğu belliydi ama çocukla çocuk olmanın gereği yoktu. Tatlı bir ses tonuyla sordum.

"Sokrates'i çok mu seviyorsun?"

Yanıt vermedi. Ağzındaki pipet, meyve suyu kutusundan kurtulmuştu. Çocuk bunun farkında mıydı bilmiyorum ama havayı içmeye çalışıyordu. Soluk yüzünde ceylan gözleri aşırı büyük görünüyordu. Havanın tadından sıkılmış olacak, dudağındaki pipeti iki eliyle tuttuğu meyve suyu kutusuna sokmak için tuhaf bir uğraşa girdi. Kafasını kaldırıp indirdikçe pipet de sağa sola sallanıyor ama bir türlü deliği bulamıyordu. Bir eliyle pipeti tutmak aklına mı gelmiyordu yoksa sırf eğlence olsun diye mi böyle yapıyordu anlayamadım. Asperger! Koyduğum tanıdan emin olmasam da bu çocukta alışılmadık bir şeyler olduğu ortada. Annesi bu sonuçsuz uğraşa bir son vermek için pipeti ve kutuyu çok yavaşça çocuktan aldı. Pipeti kutunun deliğine soktu, çocuğa geri verdi. Meyve suyundan bir yudum alan çocuk, bana bakmadan "hayatta bildiğim tek şey hiçbir şey bilmediğimdir" dedi.

"Madem bir bok bilmiyorsun, niye ötüyorsun" demek geldi içimden ama sözün sahibi o değildi. Öğrencisinin elinde kuklaya dönüşmüş zavallı Sokrates böyle buyurmuştu. Daha doğrusu buyurduğu iddia ediliyordu.

"Hiçbir şey bilmiyorsa hiçbir şey bilmediğini nereden biliyormuş?"

Kadınla bakıştık, karşılıklı gülümsedik. Kadın yavru köpek bakışlarıyla "ben hiç karışmayayım" diyordu. Çocuk ise bana bakmadı, ne kafa salladı ne kaş göz oynattı. Makinemsi yüzle o pek ünlü sözü söyledi. "Benim gibi bir at sineğini kolay kolay bulamazsınız." Konuyu değiştirmek istediğinden mi yoksa kafası rastgele bilgilerle dolu olduğu için mi söyledi bilmem. Annesine döndü.

"Sokrates hiç kitap yazmamış biliyor musun anne?"

"Öyle tabi canım."

Bir bok bilmeyen adam nasıl kitap yazsın? Sağda solda lak lak etmek varken kitap yazmakla kim uğraşır.

"Öğrencisi Platon tüm yazdıklarında onu konuşturmuş."

"Konuşturmuştur tabi canım."

Anne konuya karşı pek ilgisizdi. Temel vazife olarak çocuğunu bellediği çok kadar açıktı. Her haliyle yavrusunun üstüne titriyordu. Platon, hocasını nasıl konuşturmuş? Muppet Show'daki kuklalar geliyor aklıma. Onlar içlerine giren kolla hayat buluyorlar. Böylece ağızları oynuyor. Sokrates bundan keyif alabilirdi. Çocuk kaçamak bir bakış attı bana. Tam olarak bana değil aslında. Beni kadrajına aldı ama odağı ıskaladı. Söze girdim.

"Platon'u da seviyor musun?"

Çocuk bu kez başını olumlu anlamda salladı ama yine göz teması kurmadı. Meyve suyu bitmişti ama hürp hürp sesinin bir türlü sonu geçmiyordu. Çocuk, sanki daha çok çaba harcarsa yeniden meyve suyu gelecekmiş gibi gayretle boş kutuyu emiyordu. Çabası bir biçimde sonuç verdi, anne boş kutuyu yavaşça çocuğun elinden aldı, çantasına koydu. Yeni bir meyve suyu çıkardı, pipeti taktı ve çocuğun eline tutuşturdu. Yoksa çocuktaki bu garip tavırlar

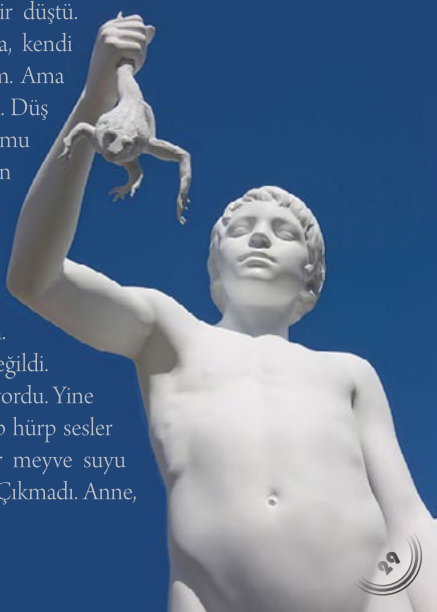
şeker yüklenmesinden mi kaynaklanıyordu? En azından, öyle ya da böyle felsefe yolunda. Bu zamanda böyle bir çocuk altın değerindedir. Gerçi felsefe denizine dalıp düzdünyanın nehrinden yüzeye çıkanlar çoktur. Ne de olsa beyin, fazla yumuşak bir nesne. Tam ilgimi yitirmiş, kendi düşüncelerime dalmışken çocuk yeni bir aforizma yumurtladı.

"Düşünüyorum o halde varım."

"Görüyor ve arttırıyorum."

Ne kadın ne çocuk esprimi anladı. "Taş düşünmez ama kafana yedin mi varlığından hiç kuşku duymazsın" dedim, en tatlı ses tonumu takınarak. Söylediğimin tehdit olarak algılanması, başıma olmadık işler açabilirdi.

Şöyle düşününce adama da hak veriyorum. Bir veletle pek açıklı bir felsefi tartışmaya girdiğimi sanıyordum ama bu gerçek olmayabilirdi. Bir akvaryumun içinde ahtapot gibi salınan beyne benzeyen bir nesne olabilirdim. Gördüğüm belki de yalnızca bir düştü. Bulunduğum mekan konusunda, kendi biçimim konusunda yanılabilirim. Ama düşte de olsam düş gören benim. Düş gören bensem bu var olduğumu gösterir. Bu durumda her şeyden kuşku duyabilirim ama var olduğumdan kuşku duyamam. İşe bak, çocuğa kafa yaran aksi bir argüman sunmuşken, içimden o çirkin Cizvit'e hak vermiştim. Neyse ki çocuğun umurunda değildi. Benimle tartışacağa hiç benzemiyordu. Yine çocuğun elindeki nesneden hürp hürp sesler gelmeye başlamıştı. Üçüncü bir meyve suyu çıkacak mı diye çantaya baktım. Çıkmadı. Anne, toplandı ve kalktı.

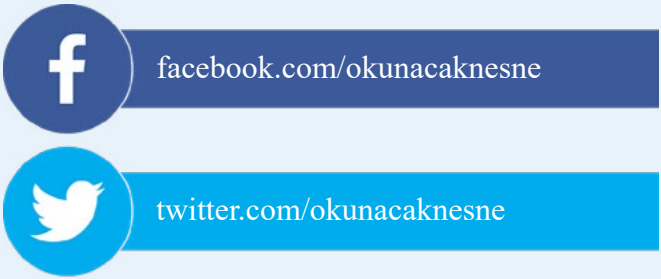
"Kusura bakmayın başınızı ağrıttık."

"Yok efendim ne demek. Bu yaşta bir delikanlının felsefeye ilgi duyması çok hoşuma gitti."

Kadın buruk bir gülümsemeyle karşılık verdi. Kuzusunu elinden tuttu, parktan çıktılar.

Aksiliğime kızıyorum. Ne olurdu sanki biraz daha sevecen davransaydım. Yedi tane yeğenim var, yedisi de Platon'la Plüton'u karıştıracak kadar felsefeden ve bilimden uzaklar. Gerçi onlara karşı da aksiyim huyum kurusun. Geçenlerde Ay'ın bize bakmayan yüzünü hep karanlık sanan bir tanesini haşlamaktan çekinmemiştim. "Gökyüzünü bunca sene görmüşsün ama hiç bakmamışsın" demiştim. Tabi ben bunu söyleyince nerede yanıldığını sormaya cesaret edemedi. Ben de zaten lise sona giden birine basit bir akıl yürütmeyle anlayabileceği bir şeyi açıklamaya hiç istekli değildim. Annesi, kardeşim olur. Ona da "Platon'un mağarasında Recep İvedik izleyen insanlarsınız siz" demiştim. Neyse ki söylediklerimin etkisi, huysuzluğuma kızgınlığım kadar değil. Delidir ne dese yeridir deyip geçiyorlar beni, o pek Freud akrabalar.

Ödüllü "Öykü Sersemi"ne baktım. On dakikada sersemletmişti beni. O sene ödüle değer görülecek başka ürün yok muydu? Yoksa ödülün sahibi baştan belli miydi? Kitabı oturduğum banka bıraktım, kaçarcasına uzaklaştım.

Bu çağ, ümitlerle,
beklentilerle açılmış olabilir.
Çağın umurunda mı?

Ayaklarımızın altına serili
sandığımız dünya
başımıza yıkılıyor.

Sert Ünsüz, bir avuç dostun
desteğiyle yeşeriyor.

Distopyanın rahminde...

Sert Ünsüz
Okunacak nesne.
Yazarını buldukça çıkar.
Ederi: Beş para